

DR. DOMONKOS JÁNOS
ny. iskolaigazgató
Budapest

Dr. Brisits Frigyes: Bitter Illés, az igazgató A Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium első igazgatója

Mottó:

*„Június volt s ujjongtunk, nincs tovább
Most gyertek szabad mellű örömök
S pusztuljatok bilincses iskolák...”*

(Ady Endre)

A szerző (1890–1969) irodalomtörténész író, az irodalomtudományok doktora. Tudományos hírnevet szerzett Vörösmartyról szóló tanulmányaival. 1913-tól ciszterci pap, 1914-től a rend Szent Imre Gimnáziumának tanára, 1939–48 között igazgatója. Brisits dr. jelen művét 1958-ban, 51 évvel ezelőtt, 68 éves korában írta. Mondanivalója azonban érvényes napjainkban is, ugyanis nem csupán Bitter Illés életművét állítja elénk, hanem a magyar ciszterciak történetének kifejtését is. A Budai Szent Imre Gimnázium 3. igazgatója igen szerette Bitter Illést, az első igazgatót, egykori tanárát. „Rendi életünket ért megpróbáltatások idején készítettem Bitter Illés apátúr, gimnázium-igazgatónk életrajzát.” Brisits Frigyes munkája a kimagasló pedagógus Bitter Illés (1868–1939) tanár úr életútjának történetével a legilletékesebb szemével enged bepillantást a tanár, a pap, a szerzetes lelkivilágába, a tanár és diák, a tanár és szülő kapcsolatába, s egyúttal a hivatástudat, a pedagógusi felelősség mélységét vetíti elénk. Brisits írásainak hitelességét erősíti a ciszterci renden belüli gondok és örömök kendőzetlen föltárása, remekbe szabott értékelése.

A Ciszterci Rend budapesti Szent Imre Főgimnázium 1912. szept. 5-én nyílt meg. Az első évben egy osztálya volt, majd évenként 1-1 osztállyal bővült, majd végre 1919-20-ban teljes nyolcosztályúvá lett. 1912/13–1928/29-ig a Váli utcai elemi iskola harmadik emeletén működött, a mostani helyét a Budapest, Villányi út 27. alatt 1929. szept. 15-én foglalta el. A második világháború és az orosz megszállás következményeként az iskolák államosítására 1948. jún. 16-án került sor. A következő évtizedekben az utód József Attila Gimnáziumban végig élt és érvényesült a ciszterci múlt hagyománya. A József Attila Gimnázium ideje alatt 1962-től voltak az iskolának leány tanulói. A Szent Imre Gimnázium igazgatói voltak Bitter Illés (1912–1938), Hadarits (Endrédy) Vendel (1938–39), dr. Brisits Frigyes (1939–48).

A ciszterci rendnek a múltban is bizonyára voltak már dicsőségesen és boldogan nagy ünnepnapjai. De 1929. szept. 15. tisztelendő Bitter Illés igazgató úrnak is életre szóló felejthetetlen emléke maradt az új, korszerű iskola felavatása. Bitter Illés, a gimnázium igazgatója mellett olyan díszvendégek is megjelentek, mint Klébelsberg Kuno kultuszminiszter, Sipőcz Jenő polgármester, Wenner Adolf apát, Horthy Miklós kormányzó úrral az élen.